

Ábrázolt FOLYÓIRAT.

11 dik szám.] Minden szombaton megjelenik két egész iven, vagy 24 ívnagságn hasábon.

KASSÁN, Martius 11^{kén} 1848.

Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, boritekban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p.

I^{só} Év.

Váci székesegyház.

Noha honi történetíróink szerint ott, hol most Vác város fekszik, Vértes és Nagyszál bércek közt már Geyza fejdelem idejében terjedelmes rengeteg lett volna, melyben bizonyos Vát vagy Vác nevű magánydok (remete) lakván, attól nyerte volna nevezetét, a később oda épült város. Azonban a kiásott, felirásokkal ellátott kövek nyilván bizonyítják, hogy itt már Geyza előtt, s pedig hihetőleg római gyarmatosok által épült város feküdt; s Thuróczi s Bonfinius íróknak csak annyiban lehet hinni, hogy Geyza talán az erdőt irtatta, a várost tágitotta, s régi nevét a magánydok nevével cserélte föl.

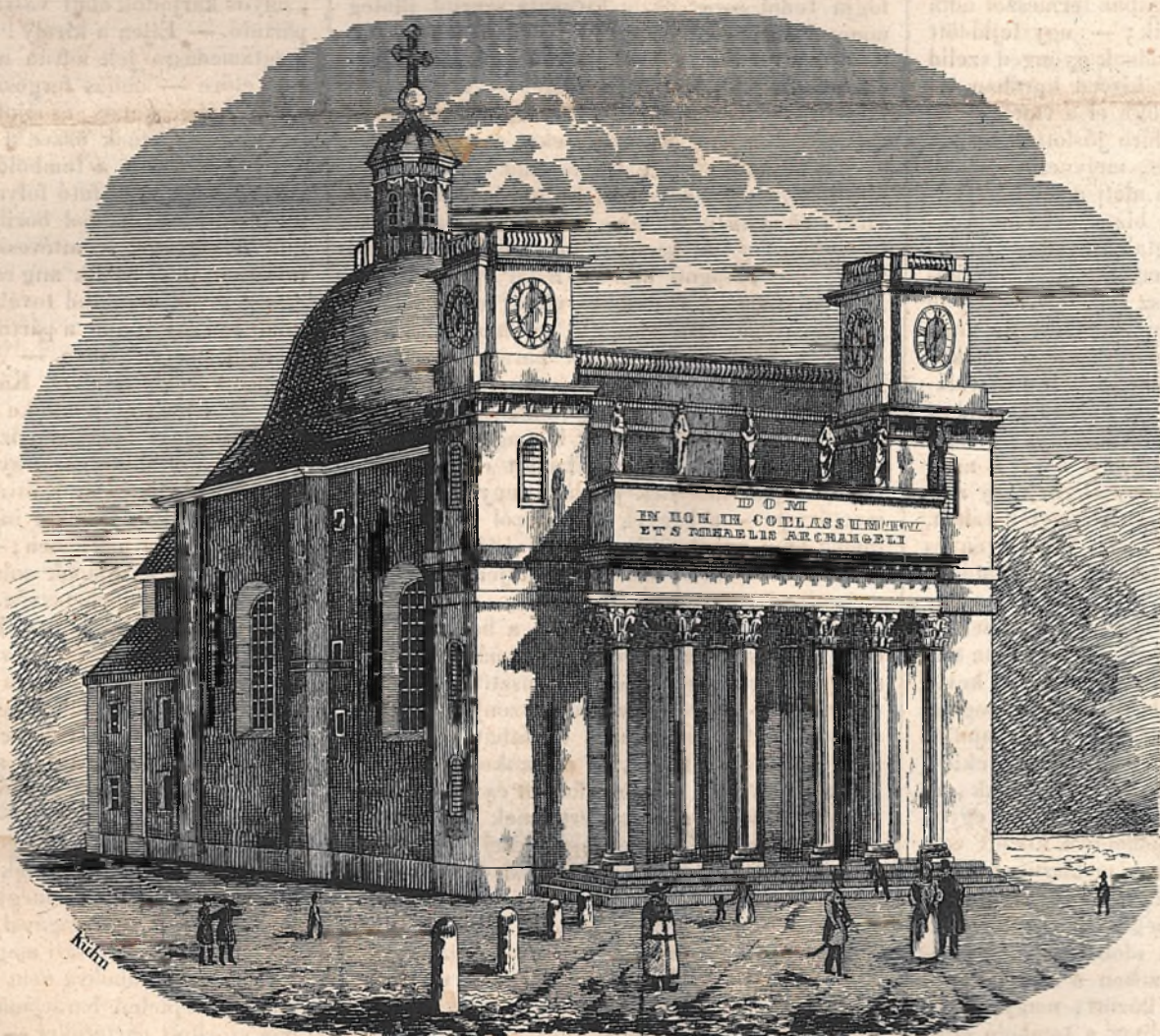
Sz. László s vak Béla királyok Vácra Visegrádról gyakran nem csak mulatság, hanem közügyek folytatása miatt is kirándultak, s akkor Vác szerfölött virágzó állapotban volt; de a Tatárok 1241 elpusztították, s egész Mátyás idejéig sinlő állapotra juttatták; ezen hatalmas fejdelem alatt, régi fényét ismét visszanyeré. Zápolya és Ferdinánd háborgó idejében, mivel az elsőhöz hűn ragaszkodott, annak halála után érzé csak a visszavonás következeit. Rögendorf tábornok kemény ostrom alá vette, s noha kevéssel azelőtt Broderics püspök jól megerősítette, még is elfoglalta, s ezen időben (1540) hol osztrák, hol magyar, hol török kézre kerülén, a sok viszontagság nagyon megrongálta; valamint utóbb a vallási villongások alatt kézzel kézzre jutása is. Ezen zavaros időkben a háborúnak s egyenlenségeknek minden sanyarúságait keservesen sinlette Vác; úgy hogy hajdani kö-

veiből alig maradt meg egy is a másón, s épületei csak nem mind kunyhókká sülyedének alá. Csak II. Rákóczy Ferenczel szüntek meg szerencsétlen évei, melly idő óta lassan ismét emelkedék a jótékony béke szárnyai alatt.

Székes egyházát, melly értekezésünk főcélja, Geyza király építette (1074), midőn Czinkotánál Salamont meggyőzte, hogy ezen győzelmeért tett fogadásának eleget tegyen,

sen a várat diszes karba helyhezé. Brodericsnek is nagy gondja volt mind a várra, mind a püspöklakra. De ezen másodszeri építések is mind romná tétettek a törökök által, noha később több ízben újra fölemeltettek. Legújabb építői valának Balogh Miklós, Dvornikovich Mihály, Forgács Ferencz; de kiváltkép Althann Károly és Migazzi Kristóf püspökök, kiknek bőkezűségét még ma is dicsőítik a szép építmények. A főtemplom nem szenvedett annyiszor pusztítást, mert a törökök mecszetnek fordítván, azon zajos időben is diszesíté Vácot; azonban Murthasenes kegyetlensége 1626. egészen szétromboltatta s köveit a várba hordatta, úgy hogy a főlebb nevezett püspököknek újra kellett azt építenők. Migazzi a pompás basilika építését bevégezvén 1772., sz. Mária és Mihály arkangyal tiszteletére nagy ünnepély közt fölszentelte, s ezen nap (august. 23.) emlékezetére pénzt veretett.

Hossza ezen egyháznak 240, szélessége 102 láb. Alapja, melynek letétele a felfakadó víz, források s folyó földrétegek miatt két évnél több folyt le, 40 láb mélységre van leásva és 6 ölnyi vastag hat támasszal van megerősítve. Alatta három részre osztott kripta találtatik, egyik része a püspökök, más a kanonokok, a harmadik pedig más papok holttetemeik eltárolására. Kripta közepét azon oltár foglalja el, mellyen a holtakért mise szolgáltatatik. Ezen sírboltból 28 lépcső vezet föl, s a nézőnek egyenesen a 12 dóriai oszlopokon nyugvó chorus ötlük szemébe. Maga az egyház 22 korinthusi támaszaival, egyszerű, de méltóságos alakjával első

Váci székesegyház.

és sz. Máriának szentelte, hozzáragasztván egyszersmind püspöki lakot s erős várat, királyi lakhellyel maga s utóda számára. Noha Geyza mind ezen épületeket nagy költséggel téteté, az utána következett királyok még jobban tágitották s ékesítették, de mind ez elenyészett a tatár vadság alatt a várossal együtt, míg Batory István olasz izléssel újra fölépíteté s külö-

nyik része a püspökök, más a kanonokok, a harmadik pedig más papok holttetemeik eltárolására. Kripta közepét azon oltár foglalja el, mellyen a holtakért mise szolgáltatatik. Ezen sírboltból 28 lépcső vezet föl, s a nézőnek egyenesen a 12 dóriai oszlopokon nyugvó chorus ötlük szemébe. Maga az egyház 22 korinthusi támaszaival, egyszerű, de méltóságos alakjával első

kiötlésre kellemesen lepi meg a szemlélőt. Ablakai hosszúságukban 30, szélességükben 15 lábnyiak. Leginkább vonja magára néző figyelmét a Sanctuarium, mely kő és vas korláttal választatik el a templom hajójától. Oltárai közt legnevezetesebb a fő, sz. Nepomuk és sz. Miklósé. A négy nagyobb támaszban szemközt egymással látni Althann Fridrik és Károly, Forgács Pál és Migazzi Kristóf képeit, szokott felírásokkal. A templom magassága 194 láb, s minden felől szabadon állván, méltóságával az egész városra felül látszik emelkedni; előtte a piac, átellenében a püspöklak, oldalt a seminarium s piaristák collegiuma környezi, s külseje első tekintetre megvarázsolja a nézőt, mint ábrákon szemlélhető. Ezen olasz műszerkezethen épült egyház tervét Canevalli készítette.

Egy magyar leány.

Történeti beszély.

(Baró Reviczky Józseftől.)

I.

A tizenegyedik századnak iszonyatos időszakában — hol egyedül még kard és ököl érvényességet ösmertek hős eleink — hol a helyett, hogy az erkölcs és ártatlanságuk az ég ezen dicső leányainak oltárokat építettek — az a legiszonyatosabb üldözésnek ki volt téve — az örök gondviselésnek jó tévő keze a szende erénynek áldást hozó ép és egészséges magvát még is néhol-néhol elszórta. — És valamint a kietlen, terméketlen pusztákon a csipke-bokor tövisi között egy gyenge — parányi körében kellemes s bájoló illatot árasztó virág szálacska — a maga teljes ártatlanságában természet adta tulajdonsága között kifejlődik; — úgy fejlődött itt-ott — egy hatalmas családnak gyöngéd szelid ivadéka; — a mely is már kised korában vizsgáló édes reményekkel tölté el a vidék csendes lakóit, — kik is jó előre jóslották benne, a hatalmas törzsök felnevelését, melynek századok viharaival daczó dús árnya alatt a jámbor vándor fáradt s lankadt tagjait, biztosan ki fogja pihentethetni. Zablátlan nyugtalanságok — forradalmi mozgások — elnyomatási s erőszakoskodási elvek uralkodásának orsz. szelleme foglalt el azon időben majd minden országot. Az uralkodó fejedelmek és hercegek, minden uralkodási tiszteletre méltó erényeik mellett sem valának képesek, ezen lázító-reszketést és borzadást okozó vad kitéréseket megsemmisíteni — vagy csak némileg mérsékelni is — s miért? mert számtalanszor megtörtént, hogy egyik vagy másik uralkodó háznak, nem volt annyi hatalma, annyi fegyveres ereje — hogy cselszövényes szomszédjai ellen, saját tartományainak határait erélyesen védhette volna.

A mindenható istennek különös gondviselése, és sz. áldása, buzgó szívvel dicsőítetett azon tartományokban, hol a borzasztó jelenetek kevesebb mértékbe mutatkoztak — hol a szegény adófizető nép véres veritékkel szerzett sajátját csak felében is biztosan mint a tulajdonát tekintette — és hol az uralkodó ház a kardnak, és az igazság kiszolgáltatása mértékének egyen sulyát, mi által maga és jobbágjai között való bizodalmat — és az egyetértés malasztos kapcsát annál inkább össze forrasztani törekedvén, — csak csekély részben is, megtudta ezen magasztos célzt közelíteni. Azon időben oly ritka, — legalább némi csekély részében a szerencsének részesülendő tartományok között, magyar honnak azon róna vidéke, melyet a tomboló szilaj tiszta az ország felső részétől el választ: — dicselkedhetett némileg, a rend s béke üdvös gyümölcseivel. — Ugy látszott mint ha a földes ur, és jobbágy közti egyetértés jó szelleme a hon e róna vidékén ütötte volna fel laktanyáját; — az első tisztességes takarékosága, és jobbágynak szeretete által elég erősnek látta magát, a toladó és hivatalos armánykodó fegyveres vendégeknek — egy hason számú bátor, több véres harcokban tapasztalt s elszánt fegyveres csapa-

tot eleibe vezetni; a midőn a földnépe csendes kunyhóiban, a földes ur atyáskodó — és célszerű rendelkezései mellett, az anyagi jólét által elő varázsolt jobbágyi hódolat, és ura eránti szeretet uralkodtak.

Számos és terjedelmes javakat öröklött Zoltán Kálmán 1018-ban hős atya halála után. — Kálmán Budán a fejedelmi várban tölté ifjúsága zsengekorát, hol csak nem elválhatlan társa volt a magyar thronon ülő Péter fejedelemnek. Ez őt még zsenge korában (minthogy együtt nevelkedtek — együtt élvezték a gyermek kor arany idejét) különös barátságára méltatta. Rendületlen hívséggel és őszinte barátsággal viszonyozá Kálmán fejedelmi barátjának kegyelmét — s egyedül hős atya halálának tulajdonítható, hogy őt most terjedelmes jószágában, találjuk — hol az akkori hős leventák legkitünőbbike volt. — Ugy látszott: mintha a sors az áldott béke angyalát küldötte volna székhelyi földvárába, mivel nem rég öröklött népe és terjedelmes jószágában közönséges csend uralkodott; — de valamint ha egy dicső csendes nyári nap kék azurján — messze a lég határán egy csekély kis felhőtske alig észrevehetőleg mutatkozik — közelébb meg közelébb érkezővén végre vész hozó zivataros sötét felhővel tornyosul — úgy sötétedett el végre Kálmán felett is a békes ég kékje. — Ugyan is az elégtelen magyarok nagyobb része Karvay Bálint vezérlete alatt koronás fejedelmük ellen fegyvert ragadtak — és Péter az üldözött király Zoltán Kálmánnal, zsengekorai hiv barátjánál talált biztos menedéket. —

Nyilt szívvél s hódolattal fogadta Kálmán magas vendégét — csak azt sajnálván, hogy fejedelmi barátjának, mulatása idejét, a nyomban követő pártütők véres zajongása miatt — nem fogja tudni szíve tiszta kívánata szerint illőleg ünnepelhetni; — megértvén fejedelmi barátjától, az armányszülte mostoha körülményeket — arca mindinkább hevülni kezdett; — végre indulatosan kikelvén a pártütők ellen gyors léptekkel távozott a szükséges rendelkezéseket teendő.

Hangosan harsogtak most már — több éveken át — a nyugalom és béke üdvös hatása alatt viruló róna birtokain keresztül Kálmánnak a hadi tárogatók. — A becsület szent érzelme eránti vágy tüze lobogott minden fiatal ember keblében; — sőt még az őszbeborult ag szövetségesei is Kálmánnak újra élesíték hatalmas vaskóikat — hogy örökemlékü elhunyt barátjuknak, hős fia vezérlete alatt fejedelmökért a dicsőség mezején bajnokilag életben vagy halálban osztozhasanak — a hadi készülétek legnagyobb gyorsasággal tétettek: — mert valamint egy hatalmas folyó habjai, melynek jég hátát egy tavaszi szél megtörvén — a hegyek bérceiről zuhanó víztömeg által ágyából kiszorítatva villám sebességgel a földnépének, áldás dús földjeit, tombolva megrohanja, és azt semmivé teszi; — úgy rohantak meg a pártütő magyarok — a boszú és gazdag préda vágytól ostorozva, Kálmánnak természet adta gazdag földjeit; — pusztított a kard, emésztett a tűz — melynek iszonyatos lángjai veresre festék a csendes éj láthatárát — pokoli örvöngő kiáltásai, az erőszakos zsákmánylónak messze a távolba elhatott és eltompítá az általok kirozott fegyvertelenek és ártatlan kisedeknek szivrepesztő esdekéseit. —

De az örök gondviselés mindennek megszabta a maga határát — a pártütők pezsgő népének győzedelmi vad örvöngése közé, csak hamar iszonyu félelmet s retteget okozó kiáltások, és a haldoklók borzasztó hörgése együtt — ugyan is: — Kálmán fegyveres seregei csakhamar hadi rendbe állottak, őszbeborult szövetségesei keblökben fiatal lángtűzzel büszkén vágattak tomboló szilaj harc-ménjeken a fegyveres sorokon végig királyukért élni vagy halni egy szívvél és lélekkel kijelentvén, embereiket hason példára lelkes szavakkal buzdítván — s mint mikor a tölgyes bükkös bakony erdeje bömböl a zuhogó széltől, — oly morgás halatszott a csata szomjától kirozott fegyveres sorokban — a nyihogó paripák ropogtatták szíjtja kezekbe szorult kantárnak aczél zaboláit, — a hősök zörgetvén

éles kardjaikat nyugtalanul várják a megtámadási jelt. — És éme delceggé ágoskodó méneken vágatnak a csata tér felé, Péter az üldözött magyar király és Zoltán Kálmán, több előkelő Pannonia hőseitől kísértetve. Mint a nyil végig nyargalta Zoltán Kálmán vitézeinek rendjeit — harc tüzeket szikrázó két szeme csak egy fénylék ki, a lelőgő bojtok alól, komoly ábrázata sötét lett: — a hős most karjával jelt ad- és csata-szomjas vitézei halgatva vigyáznak: — Kálmán harsány hangon kezdé buzdítani hív fegyvereseit: — „Vitézek, Árpád kardjának hajdan követői! pusztító vészint dül a harc róna áldás dús kies földünk halmain — csöngenek az össze szaladt pártütő népeknek fegyverei; és öldöklő dárdák zászlói lobognak földünkön, haddal vívott javaink felett fenyegetve tombol az ellen; — tomboljunk miis ő reá hadd szellessze nyakukat görbe vasunk, vagy bezuhintván a folyóba hült testeiket a szilaj tiszta hulámjai seperje el földünkön s hirdesse vitéz karainknak sujtó vállámit hogy reszkesse nek a párt ütő cselszövények, és jusson eszközbe, hogy most párologó kardokkal vivnak testvéreik, az igazságért és hiven szeretett királyukért.“ — E szavak után mint mikor a bakonyba menyköt leütni hallottál türelmes olvasóm — megkettőztetve döbörgelt arra csap az elterjedt bük tókéjére csikorogva, meg-megakad annak mindenfokán — s mindannyiszor ordít, míg minden szirtet sorjában meg nem jár, — ropognak akkor a moh-ette agtölgyek, és az ornok meredek sziklái; — a csata-téren álló hősök között ép oly robogást indíta Kálmán harsány hangjával: paizsok, kardok csattogtanak izmos markokban. — Lovaik halván a rettenetes zajt meg szeppentek, és a homokot horkolva kapálták. — „Rajtja tehát hősök!“ folytatá Kálmán beszédét „sulyos karjaitok alatt vesszen a cselszövényes pártütő. — Eljen a király!“ — e szavak után a megtámadásra jelt adván nyil sebességgel vágatott előre — dühös forgószélként rohant a hadsereg Kálmán után, és mint a menykővel terhelt felhők, úgy ütnek össze a pártütőkkel. —

Mint mikor a tomboló szilaj tiszta a havasoknak tág-öleből futó folyamitól feldagadva, árját kiönti, és habbal borítja a vidéket — úgy dült a pártütők szemtévesztő sokasága — a ki futott árív sodródik míg rohanása gátra talál — megakadván nem tud tovább futni — oly gátra talált Karvay Bálint a pártütők vezére, hős Kálmánunk magyarjaiban. — A ménkö vágású Bónis és Varolay öcsével, Kálmán hős szövetségesei, és a horpatt homlokú Drugeth kilencz göröcsü buzogányt forgatván izmos markaikban rendületlen állottak. — Karvay Kálmánra irányozta dárdáját, le akarván őt lováról taszítani — hasztalan! — Kálmán nem ingadozott, és Karvay ordított felfort mérgében; — most azonban Kálmán villogó kardjának suhogó élet Karvay vála csikorogva bemetszvé, ez szörnyű morgással hanyatlott le lováról. — Látván a pártütők vezetőket elestét, iszonyatos zudulás támadt soraikban; — szélvész mójjára, vészajtósolván terjedtet a harsosok tömkelegébe a hir, — Kálmán magyarjai kettőztetett lelkesedéssel rohanlák most meg a pártütők sorait — a felporzott ugar, és rétek rendeit, égbe szorták a sebesen szaguldó szövetségeseinek ménjei; — szélvész vitte Kálmánt, és valamint az megtőri a sziklan álló tellyes bükköt, — a meredek szirtet lerepesztvén a völgybe zuhintja — s megkanyarodva, azt mind felszedi, és hajtja magával, a mit útjában talál; — addig nem is ereszté magától, míg fene gyomrával apró darabokra nem zuzza!! — Ugy törté Kálmán fejedelmi barátjának oldala mellett a közben szorított pártütőket — menykő vág oda, hol Kálmán kardja lesuhint, s a ki csak ellene áll, mind kihanyatlak a nyeregből. —

II.

A kegyesen ragyogó nap nem nézhette tovább, a csata téren ontott vér árnak folyását, méltán lenyugodni sietett. — Felhőt kért a teremtőtől — és azt meg is nyerte. — Felte, sürü felhő ereszkedett délről — össze gyűjté sugarait, és a barna homályba elbujt, — mintha az elhunak

elkeiért boszút akarna állani, úgy jött a dulongó fergeteg Buda tája felől — reszketve nyúlós vilámokat üzött, s versenyezni látszott a kardok ragyogásaival; — a vérgőzölögő csata sikja leszívta magához az ég menyköveit és dörgő ropogásra fakasztá azt, — a sűrű zápornak hidegült nagy cseppei hulottak, mire megbomlott az egész csata rend. — A ló nem türethetvén vesztve állani majd hánytta magát, majd ismét nyihogva rázta serényét meg — megrázta fejét — és bősziülve szügyébe szegezvén azt, szaladásnak eredt — s felrugva lebányta vitéz lovagját; — a szaladás közönséges lón, a pártütők nagyobb része a csata sikján fűbe harapott, a kevés megmaradtak nagyobb része is kétségbe esve rohant a domboló tisztának, és minthogy éjszaka lett s a sűrű homály befödte a holdnak világát tőnyire bele fuladozának, — vagy a csata tér körül levő sárga mocsár zombékjai között találtak vesztöket.

Kálmán telyes győzedelmét nyervén, a viszsza vonulásra jelt adott és alig egy pár óra alatt, fáradt harcossáival biztos földvárba uat termett; — hol nem tekintvén az éj sűrű homályát, először is a nyert diadalért ősi szokás szerint a földvár tágos belső kertületen, a mindenhatónak hálajukat bemutatták — miután a fegyveres nép napi fáradságuk díjával a boros kancsók mellé telepedtek, a véres nap terheit, és izonyatosságait csak hamar felejteni kezdték, — Kálmán is magas vendégével, fejedelmi barátjával és a harc tüzétől lelkesült ősz szövetségeseivel öseinek arczképeivel díszlő terembe vonulván, a gazdagon megrakott asztal mellett magos vendégét, mint a hon törvénye alkotta megkoronázott fejedelmet ujjontan üdvözlé. — Sokáig üritgették még hőseink a boros billikomokat, míg mindenki, a nap dicsőségéről és borzadalmairól vitakozván, észre sem vették: a midőn az éj korom sötétsége, a felkelő napnak arany sugarai előtt már jó formán oszlani kezdett. — Az ujjontan törvényes jogaiba lépett fejedelem, emlékeztette most hiv bajnokait, hogy minekutána az elmúlt véres napon, a neki feszült karokon facsarodva patakzott a meleg izadság — elbágyadt testét kiki pihenésnek eressze — mire hőseink, az öblös billikomokból, a magas vendég egészségeért még egy áldomást üritvén, mindenki engedve a természet kívánatának, nyugodalomra bocsáták fáradt tagjaikat.

A hajnal a nap' kalauza emelte biborral fátyolozott arczát, midőn hőseink nyugalomra távoztak; — most már mosolyogva csalta ki maga után a ragyogó napot — melly a harcznak vértől elundorodván, Székely tája felett, háromszor tünt le homályba, és ismét háromszor látszott kiderülni felette — míg veltére neki bátorodván futásának indult. A tágas földvár közepén pompás sátor mellett — körülvéve hős vitézeitől, állott a tegnapi győzelem után az ujjontan jogaiba lépett megbántott magyar fejedelem — várván a megalázott pártütőknek töredék részéről hozzá küldendő követséget; és ime jelentik az örök, hogy az ellenségi követség fejr zászlót a sz. béke jelét lobogtatva közeledik — mire a hősök félre vonulván, a fejedelem, kinek is bajnoki méltóság és diadalmi kevélység fénylett egész külsőjén, pompás sátora eleibe lép a követséget elfogadandó. — A töredék pártütőknek követei, hódolva jöttek könyörögni, békét és kegyelmet, a megbántott fejedelemtől; — és miután számtalan aranyat és ezüstöt töltöttek eleibe; — kívül pedig a mének felszerszámozva nyihogtak, mellyek szinte a megbántott fejedelem számára valónak hozatva, — a követek nevében felszólt az ősztanácsos Perényi Gábor, és röviden ekép' intézte beszédét: — „Uram király! tudván rokonaink, azon vég nélküli nagy kegyelmet, mellyel te fonség személyem eránt mindenkor szives valál viseltetni — házamhoz jöttek, felszólítván engem, előtte uram király alázatos kérésüket nyilvánítani — ösmervén vég nélküli kegyelmedet — elhatároztam magamat rokonaink keresők telyesítésére; kezdedbe életök uram király, te győztes vagy; mert az ur anyyulai örködnék az igazak felett, ök meggyőzettek — ügyetlen nyög most a haza minden szöglete

előtte — gyermekeik sirnak — nőik reszketve várják adj nyugtot nekik — és békét gyászolnók, elhunnt véreiket, kiket ök bár könyhulatra siratnak, áldani azonban soha nem fogják — mivel törvényes fejdelmek ellen harcra kelvén fel kent személyekre kardot rántani mertek. — Oh! ha e hon sz. ügye érdeklí szivedet, ugy ne késél, kegyelmes és könyörületes lenni — a sz. béke egét terjeszd ki mi hamarabb őseink által vérel szerzett hazánkra, és késő unokáinktól, áldás fog fejedre szálani. — Tovább szólani nem volt képes az ősz Perényi, mert a zokogás elfogta keblét.“ —

A diadalmas de megbántott fejedelem földre szegezett szemmel halgatta a tanácsos beszédét, Várolay a fejedelem hű embere s kísérője vad szemeket vete a pártütő töredékére, míg a nagy bárdú Bónis dörmögve tekintte reájok — hosszabb csend után komoly hangra fakadván a fejedelem mondá: „lelkeimre mondom a pártütők jobb szónokra soha szert nem tehettek volna. — Ősz hajszálaidat tisztelvén bátya, az általad hozánk terjesztett kérésöket a pártütőknek — fejedelmi kegyelmünkkel kihalgattuk: — undok tetfeitekért a hadak istene, most ön maga állott boszút, védvén mérgek ellen személyünket; de ti nem szégyeltek békét és kegyelmet könyörögni attól, kire csak néhány napok előtt is mérges gúnyal döllyföngöttetek? — de hogy lássátok, hogy a megbántott fejedelem, a bajnoki pályán tiszta becsülethen megöszült, hív emberének tudja kérését méltányolni, és boszúját véretekben, enyhíteni nem kívánja: ime békét és kegyelmet nyertek; — de Árpád hamvaira esküszöm még egy lázadás, és fejetek a bakónak sajtája leend, — most távozatok. — Perényi te itt maradsz! — e szavai után a fejedelemnek, Perényi Gábort kivévén, — ki a fejedelem intésére vele együtt a sátorba vonult, vidám arczal és könyű kebellet; mi közben Várolay és Bónis hős harczosok, a királyi kegyelem szó után, a követség nagyobb részével férfiasan kezét fogták volna, utnak indultak: — utjokban mindenütt a fejr zászlót mint a malasztos sz. béke jelét lobogtatván, áldák, és dicsőíték, a megbántott s még is nagylelkű fejedelmet. A sz. béke malasztos ígéje csak hamar elterjedt a hazában, és mindenki örvendett a dolog ily szerencsés kimenetelen — a földnépe ismét viszatért csendes kunyhójába és e naptól huzamosabb idejig csendes nyugalom, és egyetértés jó szelleme üdvözlé a hont és a nemzetet.

(Folytatása következik)

Amélie *,**

a „Revue de Paris“ után
Károly András.

(Vége.)

— Kedves leányom, mond a marquise, minő véleményed lenne mind ezekre? Nincs már többé gyámnokra szükséged. Felelj mind ezekre tenmagad a lovag urnak.

— Uram felele Amélie *** reszketve ha ismerném azon nemes ifjút kiról épen beszél, — és ha olly alakban nyilatkoznék mint ön nyilatkozott... —

— Ejnye no! szót emelvén ismetlőleg a marquise-nő, végezd be hát szavaid. Kell e anyyira magát kéretni hagyni, hogy kifejezze azt mit épen gondol? — A jelenkorban menyire más érez szívök a leányoknak, mint szájok szól. — Oh isteni jóság! — Az én időmben ha bevartak volna is gégenket, még akkor is meg tudtunk volna felelni szerelmi nyilatkozatokra.

— Édes nagy-néném, kiméljen kérem egy kissé; hiszen gondolatim tartalma előtte tudva van, — fogja föl ügyemet.

— Jól van én megteszem. Kedves jó Fleuranges az én fiatalágom idejében egész nyíltsággal imigy feleltet volna önnek: Lehető e az lovag, hogy anyyi fonákságim és szeszélyeim után engem még képes szeretni? Nem tudom, minő rossz lélek, ellensége boldogságomnak, szüntelen érzeményim ellen kérytete szólanom; de ez

uttal legalább szám is szívem érzeteit tolmácsolja. — Tudja meg, hogy én önt szeretem, és önt már szerettem azon naptól óta midőn először láttam.

— Ah! édes nagy-néném mond a fiatal leány kendőjével fedvén el arczait.

— Amélie ***! fölkiálta Fleuranges, ez lenne e az a mit ön gondol?... —

— Egy szó sincs benne más viszonzó a marquise, menjünk kedves leányom, nyujtsd által kezéd a lovagnak, ez nem egyéb mint az igazság győzelme.

Fleuranges megragadá Amélie *** kezét, mellyet félenken nyujta át — és forró csókjaival halmozá — a parancsnok pedig észrevétlenül a szép leányhoz férve — őt a lovag karjaiba veté. —

— Már most, mond az öreg: öleljétek meg nagy-bátyátokat is, — és miután ön csakugyan kedves Amélie ***-nk férjévé lön, ugy hiszem a jegyajándék nem fog hiányzani. Mert a tönkrüli történet merő koholmány.

— Oh! he rossz színjártó ön bátya, mond a marquise-nő.

— Ön pedig hugocskám nem tud szánakozni. Nem furdalja e lélekismerete a szegény fíjút igy hagyni szenvedni? — Ugy kérdezni is akarám a divatvarrónó hová léte felöl.

— Gróf Noyon őt elrablá tőlem.

— Hogy épen az övé lett, azzal mindnyájan sokat nyertünk.

Az esteli látogatás ideje közel volt. Egy könnyüded hintó hajtat be az udvarba, és a kellemes értekezés fonala megszakadt egy wisth-játékos közbejötté által, ki egyszersmind kiegészítő tagja szokott lenni a parancsnok társaságának.

Játszunk wisthet mond az érkező jámbor, fíjatalaink addig beszélgetéssel eltöltik az időt.

— Igen de csak hárman vagyunk. —

A játék-asztal el lön rendezve.

— Egy holt! sohajtozva viszonzá a parancsnok. E szó engem önkénytelenül a szerencsétlen Saint-Andre-ra emlékeztet. — En őt tudtam elég szeretni. — Ha még élne, bizonyly itt teremne köztünk és lenne a negyedik. — Ily lázas fők! egy alig nyolcz napig tartó szenvedélynek magokat áldozatul adni!... De minek azon aggodni. — En leszek a holtal.

— A kártyák immár elosztvák kedves sognóm, — tessék leülni. — Minő nagy öröömöm van, unokahugom férjhez adásában. — De hányadik napja is ez a folyó holnapnak. —

— Második November a holtak napja.

— Ismét! ma épen nem kellenék wisthet hármasban játszani. Egy tulvilági éltében szereté a kártyát ha megjönné és folszedné játékát?!... De várjunk csak egy kissé: ismét egy kocsí jött bé az udvaron. — Meg fogjuk látni a negyediket is. —

Az ajtó megnyílik, és bejelentetik M. Saint-André. — A báró köszöntvén a társaságot — közelget az asztalhoz, — vesz egy székét, és beiktatja magát a holt helyére; — és az elosztott kártyákat halotti nyugalmassággal szedi föl. —

Fleuranges vagy két szót sug Amélie *** fülebe, hogy meg győzze a valóságról. A marquise is csak hamar megérzé e bohó tréfát. — Az átelleni játékos egy agg philosoph, ki a rémekről mit sem hisz. Egyedül a parancsnok látszott kissé megütődve lenni.

— Tessék hát kiadni sógor uram mond madame de Champré — a holté az első ütés. A báró ur épen jókor szállott a sírból. — Ez felette sima udvarias. — Ezennel meghívjuk Fleuranges barátjának unokahugunkal tartandó lakadalmára.

— Hitemre mondom — ez ujdonság nekem nagy örömet szerez — valamint azon felette örvendek, hogy színházi mutatványom épen nem sikerült, mert mondhatom hogy rejtek helyemet igen is meguntani. —

— Ifjonzok! Ifjonzok! dörmög a parancsnok, ti előtettek már ssmni tekintély nincs mit illően tisztelni tudnátok Hej! a mi időnkben. —

— Mit mond ön bátya! a mi időnkben még többet nevetkéreztünk mint jelenleg, és akkor bármínó hamiskodásokért nem nehezteltek ám

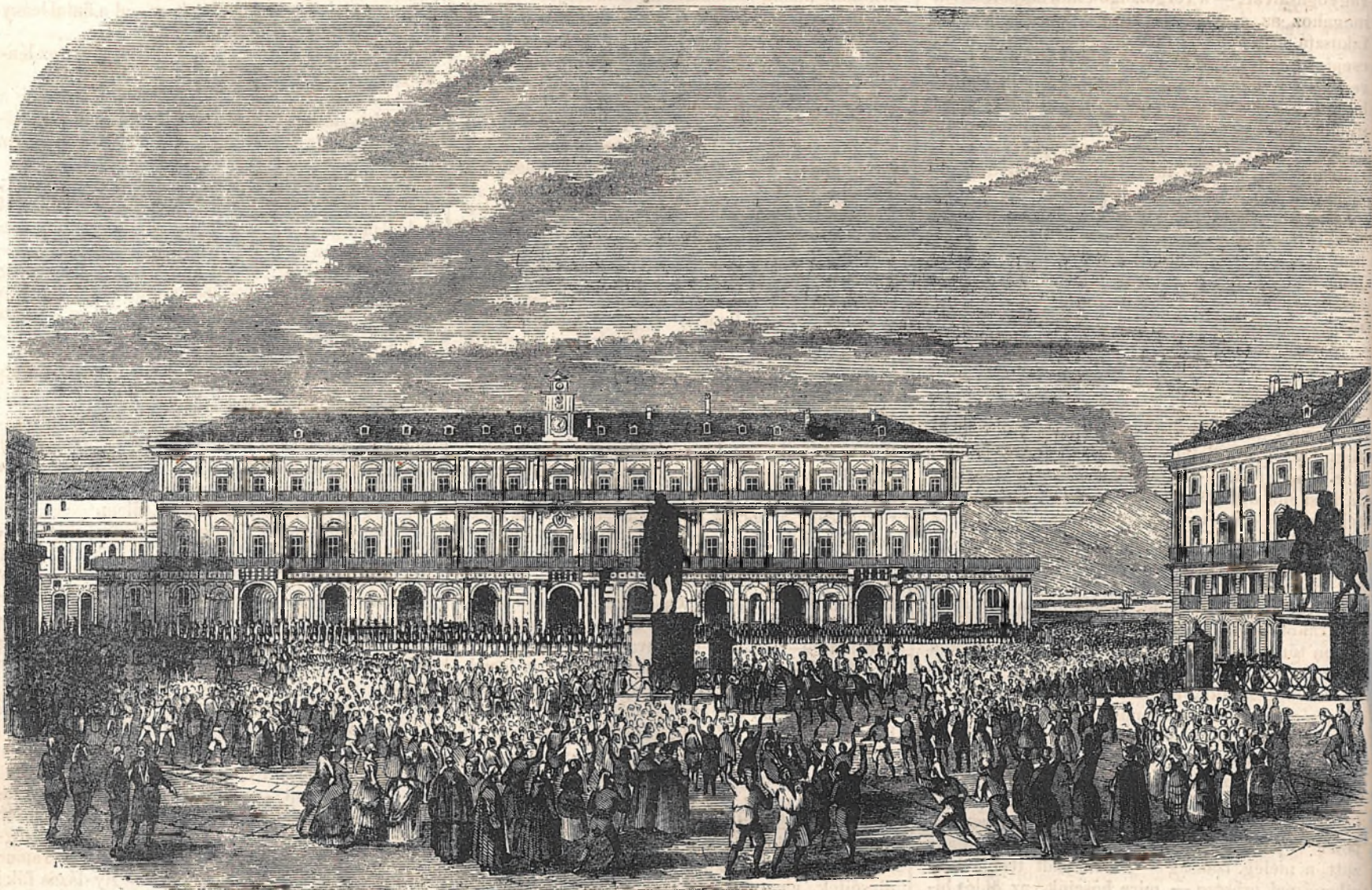
meg — főképp midőn azokat kedvezőleg siker koronázta. — ... Treffet játszom.

— Ütöm mond Saint-André!... Hát Fleur-

Jelentem azonban hogy a leves fel volna szolgálva.

— Kérem M. de Bèville estelizzen velünk

A vacsora ritka vigsággal volt fűszerezve. Három nap alatt a szerződés aláíratott és tizenöt napok mulva az egybekelés is megtörtént.

II. Ferdinand nápolyi király üdvözlése az alkotmány megadása után.

anges csakugyan nőül veszi a szép Amélie***-t?
— Ugy van báró ur! Ez egész történet — egy vigjáték, mit önnek majdan elfogok beszélni.
— De egy kocsit hallok zörögni be...

M. de Bèville belép, egy virágkosár karján.

— Isten hozta mond a marquise. — De mit is hozott annyit. — Virágokat unokahúgom számára? nemde ma reggel ment ki a mezőre.

— Micsoda? ma reggel madame! több egy heténél hogy ott kint vagyok.

— Igen most jut eszembe. — Már mondtam egyszer, hogy önt nem láttuk egy ideig. — Nem tudom ugyan mely napon lehetett az, midőn azt mondtam.

— Látván, hogy egész gyertyaszentelőig hagyják vélem jártni a mezőt — a nélkül hogy felőlem kérdezősködnének — ismét visszajöttem.

— Mellyik holnapban esik Gyertyaszentelő? Február-ban gondolom, — mindig pique-t.

— A házi kisasszony szereti a margaritvirágot. — Imhol belőlök egy szép csoport. — Nagy ritkaság ez időszakban.

— Ejnye be gyönyörűk mond Amélie***, — egy kis hajdizs és ruha ékességnek fogjuk e szép virágokat felhasználni. —

— Azon nap, midőn a házassági szerződést fogjuk aláírni mond a marquise-nő. — De mikor is fogna megtörténhetni az aláírás?... Ismét pique-t kérek.

— A szerződés? — mond M. de Bèville.

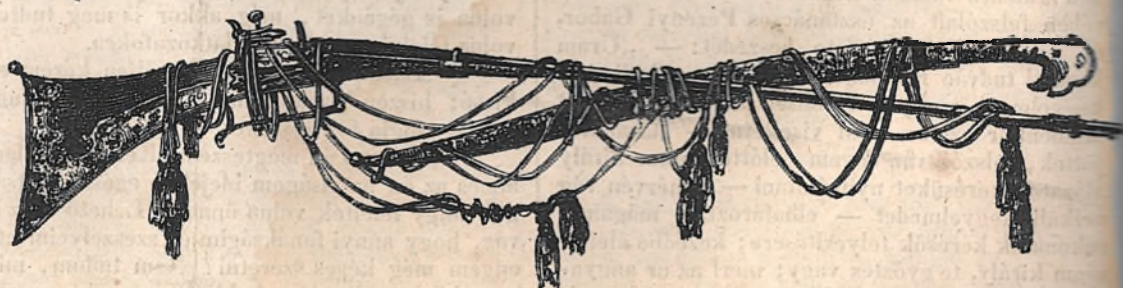
— A propos. — Imhol bemutatjuk. M. de Fleuranges, Amélie***-nek eljegyzett férje.

— Edes hugom mond a parancsnok, holnap el lehet készíteni a szerkezetet, — és azt negyvennyolcz óra elforgás alatt alá is írni. — E részben jegyzőink felette ügyesek.

— Fleuranges mond Saint-André ön részéről én vagyok a tanu.

szól a marquise, — ez estélyi jelenetet el fogom beszélni. —

A szép Amélie*** mint férjhezadott éppen olly okos és eszélyes, mint szilárd jellemű és

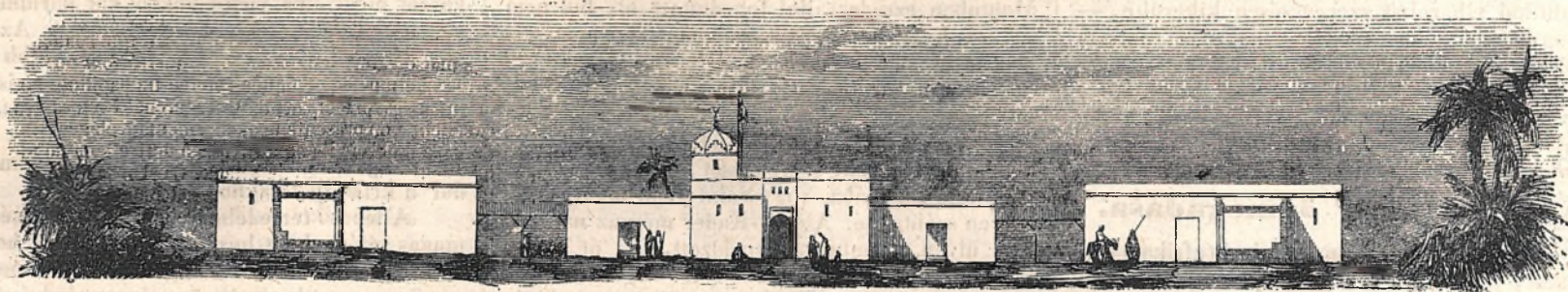

Abd-el-Kader.

nyájas kedélyű nővé lett, — bár leánykorában szeszélyes és akaratosnak mutatkozott. Illyes átváltozások épen nem gyér jelenetek a szép nem

dögi lénynek tárod fel szivedet. Fleuranges tehát e részben is kegyencze volt a szerencsének. — Nője igen egyszerű szokásokat vón föl — s

ték sem maradt el. — Az 1789diki forradalom nem találá többé életben sem a marquisé-t sem a parancsnokot, — a vesztőhely két tisztet főt

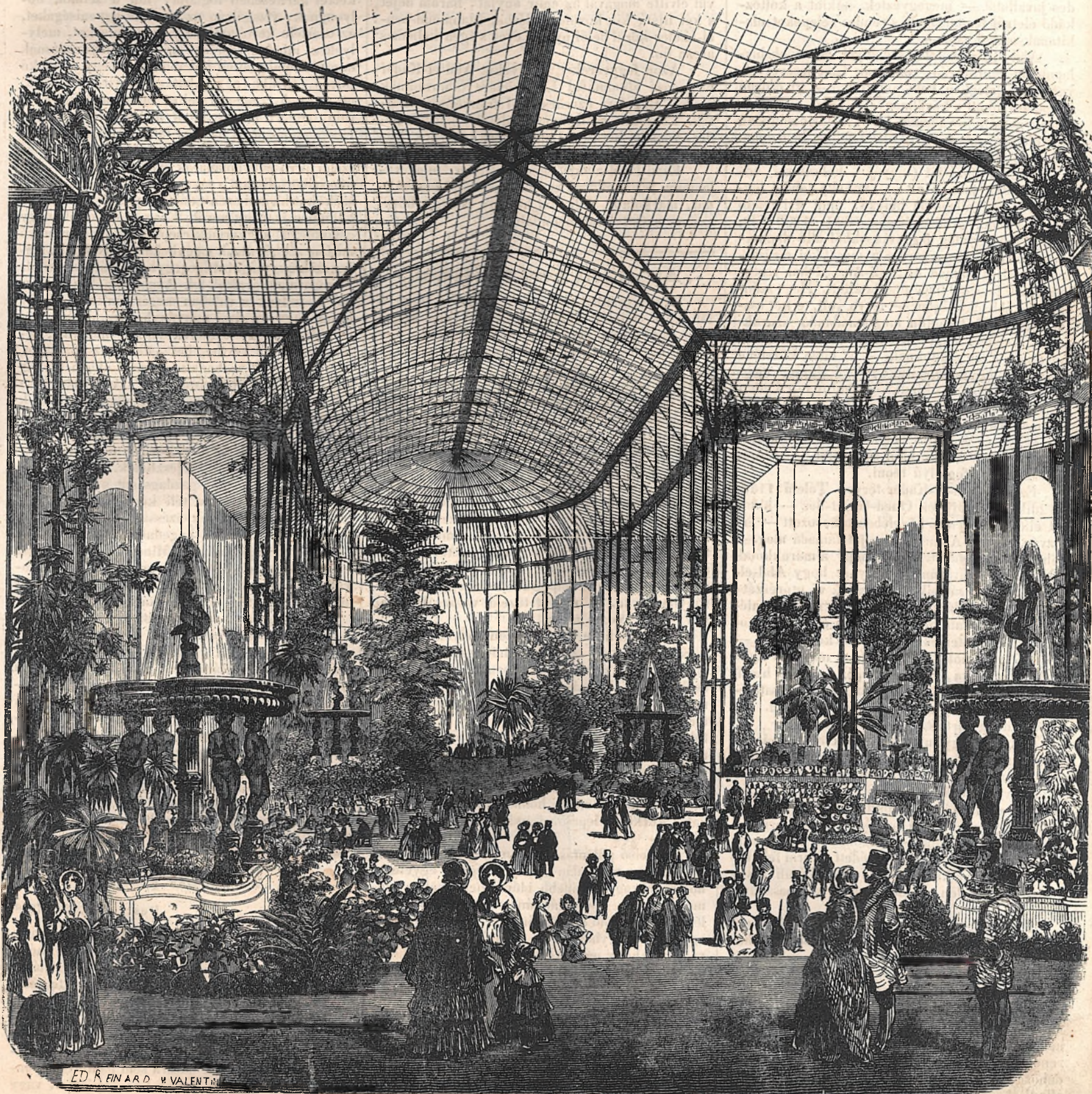

Építésfélben lévő arab falunak egy része Oran tartományban.

köréből. De annak ellenkezőjét is lehet tapasztalni, — midőn angyali alakban öltözött egy ör-

iránta mindenkor nyájasság és gyöngéd szeretettel viseltetik. és menyiszer ohajtá a zongorájá-

lata lehullani, — midőn csak hamar másokra is szomorúan pillantott. Saint-André a republicanus

ED. REINARD & VALENTIN

Az új téli kert Párisban.

eszmékben nagy előmenetelt tett. — Marengónál hős halálra talált — ezredesi diszjelekkel ékesítve. — Fleuranges visszavonulva jószágaira a politikai viharokat szerencsésen kikerülte, — boldogul élt. Nevelt égyermekeket arról mit sem tudok — de még is bátor vagyok állítani — hogy az olvasó nagyobb megelégedéssel bocsáthassa meg a szerző hibáit — mint ezt hajdan a képes Spanyolhonban szokták mondogatni.

Abd-el-Kader' önmegadása.

Tekintve a franczoknak algieri (afrikai) birtokukat, jövőre nézve két tárgy rendkívüli fontossága. Egyik Abd-el-Kadernek — miután a marokkaiak által megveretett, a francz-sereg által pedig bekerített megadása; másik a Markzen néptörzsöknek Oránbani megtelepedésük, — mely törzsök elfogadván Eszterházy Walsin ezredes javallatát — megegyeztek, mikint a költözöködő életéről lemondanak s rendes telepeket alakítanak maguknak. —

Abd-el-Kader' életeseeményei már több hirlapokban említetvén, azoknak ismétlésével olvasóinkat jelenben nem untatjuk, — itt csupán megadása okait s körülményeit, arca s fegyvereinek ábráit, — valamint az Oran-tartományban megtelepült arabok egyik épülő-félben levő gyarmatjuk bizonyos részének tájképét közöljük.

Miután deirá-ját (tanyáját, holsátorai, nőjei, családja, lovai s a t. — voltak) lehető legjobb védelmi állapotba helyezé, mult évi télelő 9dikén elindult Abd-el-Kader 1000—1200 félig lovas, félig gyalog fegyvereseiből álló dandárjával azon irányba, merre a marokkói császárnak Mulei-Mohamed és Muli-Ahmed fiai vezérlésük alatt levő két hadsapatja állott. Hogy szándoka inkább sikerüljön, — terve volt, e két csapat valamelyikét rögtön megtámadandó, szurokkal és csepűvel megterhelt négy tevét vezetetni magához. Ezen állapotoknak, — az ellen közelébe hajtatva, miután a hátukon lévő égszer meggyújtott, irtozatos kinukban rémitő zajt kellett csinálniok az alkony homályában, — a babonás hitű marokkói katonák bátorságát megrendítendő. Egy sebes és erőteljes megtámadás következtében sikerülhet a marokkói herceget — sátorát bekerítvén — fogollyá tenni.

Ez volt Abd-el-Kader terve. Télelő 11dik s 12dik közti éjjelen Oued-Garet-hez — hol a két ellenhad egymás közelében táborozott — érkezvén, Mulei-Ahmed csapatját támadá meg. — Lehet, hogy győzött; lehet hogy a marokkóiak önkint hátráltak, annyi bizonyos: hogy Abd-el-Kader felvont sátraikban tölté az éj utórészét, de az ember-vadász nem csiphetle el a martalékok, melyre számított s hajnalban ébredése iszonyu volt. Egyetemes megtámadás keletkezett. — Az első rohamok után, a jóval nagyobb szám által elnyomatva, Abd-el-Kader — mint hirlük — 150 halottat és 200 foglyot hagyta a csatateren, kik közt legjelesebb hőseit veszte el. Az ütközet délig tartott.

Lehet, hogy ujra kezdi a csatát, mielőtt visszahúzódnék, — de balsorsa s vesztesége híre, már deira-jába érkezett, hol nemberei és családja jajveszékélése betölté az éjet. — Ezen sajtászerű zajra, bizonyos ösztön által vonatva, — mely az arab s kabil népeknél hasonló körülmények közt kifejődik, — a szomszéd néptörzsök Abd-el-Kadernek hanyagul védett sátorai felé rohantak, azokat kirablandók. Rendkívüli zavar uralga itt, midőn az emir rendes katonaságával védelmül, épen jókor érkeze meg.

Ezen veszteség után, melynek rá nézve oly retentő következményei lehettek volna, Abd-el-Kader a tenger, Mulaja és Kehdana hegység közt fekvő s több hadállásokkal kedvező Agvedin vidékébe húzá magát. — Nem sokára új összecsapás következett. Télelő 21dikén a marokkói Kabilek, zsákmány utáni vágytól ösztönözve, elkezdék a csatázást; Abd-el-Kadernek rendes gyalogsága és lovassága egész napon át dühösen védé magát. Este felé seregének fele elhullott. Minden ellenállás lehetlenné lön. Az életben maradtak éjel elszédtek s a deira fran-

czia részen keresett menedéket, hova őket nem merék a marokkói győzők sarkalni. Télelő 24dikén délután Abd-el-Kader Sidi-Brahim mellett Montuban ezredes által fogadtatott el, hol nem sokára Lamoriciere és Cavaignac tábornokok is megjelentek. Egy óra mulva Djemma-Gazuat-ban bemutatott Aumale királyi herczegnek, kinek hodolatjelül paripáját adta át, A helytartó-herczeg helybenhagyta Abd-el-Kadernek Lemoriciere tábornokkal kötött szerződését, — mely szerint vagy Alexandriába, vagy Saint-Jean de Acre-be legyen szállítandó. Abd-el-Kader még az nap hajóra ülven. Toulonba vitorlázott. Az őt kísérő tekintélyes személyek közt volt: sógora Kadje-Mustafa-ben-Thami, ugyanazon férfi, kire bizatott a Sidi-Brahim mellett fogságba esett franczoknak lekonzoltatása; Kalifája Kaddour-ben-Allal, Sidi Embarack testvére; és a rendes katonái aga-ja Mahmoud-ben-el-Keur. Ezeket kivül elvitte magával az emir anyját, három nejét s két fíját, kik közül az idősbik Mahmoud-ben-el-Kader körül belől nyolcz éves s igen kellemes arczu fiu.

Azon fegyvereket, melyeket Abd-el-Kader megadása alkalmával Lamoriciere tábornoknak átadott Beaufort ezredes által frankhonba vitettek. Lőszereit a királynak küldték, kardját pedig Aumale herczeg Lamoriciere tábornok hitvesének ajándékozta.

Ezen kard alakja egészen olyan, mint valaményi török és arab kardoké, pengéje damaszkmű, markolata, valamint hüvelye is egész hosszában ezüsttel van befoglalva.

St-t. f. — gy.

Az új téli kert Párisban.

Mit teremthet a magány műszorgalom, a téli kert vállalta fennen hirdeti. Nyolcz hónap alatt egy palota ércz- és kristályüvegből, egy oriási növényház, melynek szélessége mintegy 126, hossza 323 s magassága majd 62 láb, — melynek alkotmányán 153 négyszögláb üvegtér, 1047 mázsa ércz, 1728 mázsa vas találtak; ezen palota mint mondám nyolcz hónap alatt épített fel minden felső s földalatti emeleteivel, számos tartozékaival, tágas épületeivel, raktáraival, beszereléseivel s a szükséges gépezetekkel.

Ez előtt két évvel nyitattott meg egy kis téli kert, mely elég szerény arányai ellenére is — nem kis hirbe jött. Ez a művészetnek csak kisdede volt, de a kisded' — meleg növényháza tágasulván, fényes érett korra jutott, s a virálynak mind kellemével, mind pompájával dicsekszik. Benne a Naptárnak csak egy, t. i. Virányhava van. A nyarat tüzelői varázsolják elő s a télnek nyoma sincs.

Az új téli kert ugyanazon helyen áll, hol a régi volt, de bámulasig növekedett; — az eliziumi mező nagy bejárásában, a Rond-Point és Marboeuf bejárása közt. A tömérdek koci már messziről mutatja az oszlopközi sétányt, melyet négy szép karyatida ékesít Klagmanntól. Ezen hátrahajlott félkör képző oszlopköz, a historiai színház földött oszlopszatára emlékeztet; de terjedelmesebb arányban. Elhagyván az oszlopközt, a műkiállításokra rendelt nagy termen méu át az ember, honnan 15 vagy 18 fokozatos körkörös lépcsőzet nyílik s a kertbe levezet.

Az első pillantás valóban meglepő, elannyira, hogy a számtalan gyönyörtárgyak egyeteme hosszabb vagy rövidebb időre megbűvöli a szemeket. En az épület általános tervét és elrendelését nem tudom máshoz inkább hasonlítani, mint egy ószerű egyházhoz az ő hajójával s előrészével; csak hogy megfordított nézéssel s melybe az ember nem a rendes ajtón, hanem a karszélín megy bé. A lépeső tetejét, hol a látogató megállapodik ezen viránytemplom csodáit szemlélendő, igen jól lehet az egyház-karának mögletéhez vagy a kereszt tetejéhez hasonlítani. A templom eleje azon körkör által képeztetik, mely igen helytelenül köresarnoknak hivatik s mely minden oldalról 32 lábra terjed el a kert fél szélessége fölött, — mely 126 lábnyi. A palota egyébiránt

akármely székesegyház terjedelmével mérközhetik; magassága is majd olyan; s hogy a hasonlatosság teljesebb legyen, egy felső légkönyű karzat megrakva viritó bokrokkal harmincz láb magasságban húzódik el a talaj fölött. Az egész nem annyira keresztényi mű, mint inkább babiloniai: mert ezen függő karzat Semiramis kertjét juttatja eszünkbe. Vékony oszlopkák tartják s az ember bámulva vizsgálja az egyensúlyt: hogyan bírja meg a rajta fekvő terhet, miután egyedül a kristály falakhoz támaszkodik.

A lépeső terjedelmes körkört képezvén, két magas sétány közt húzódik el, melyek bokrokból álló két kerítés közt egészen a kertnek más végéig vezetnek el: itt összekapcsolodván egyik oldalon meleg víz-zuhattal, másion gyönyörű zöld gyepel kínál, s egy vízmedenczét foglal magában, melyből a párolgó vizsugar ötven láb magasra szökellik fel. Ezen két sétány az egész kertet kerítésében foglalja, hol a sétálók bolyongnak, vizsgálván az ezerféle egyeniségeket, az ezerféle kertészeti vagy csodaműveket, melylyekre minden lépten, minden kanyarodásnál, minden lombozatnál bukannak. Itt egy új szökő forrás, tovább egy zuhatag; itt virág-edények, ott szobrok, tengervízzel töltött tavak, hol a viruló tengeri növényekből álló szigetnek szélein viczkádozó piros halakat láthatni; kalitkák, — melylyekben papagájok, kínai fáczánok s a legszébb forró égövi madarak smaragd-, arany-, topáz-színű tollaikat ragyogtatják. Klagmanntól 8 szökőkut hirdeti ezen találékony eszű művészek különben is nagy nevét. Ezen szökőkutak négy összefüggő s gyermek-csoportozatokon nyugvó medenczéből álnak s egybekapcsolásuknál a medenczék nagyságával megegyező s párává oszlott vizsugarakat lövelnek fel. A medenczék horganyból készülvén s valóban megérdemlenék, hogy bronz vagy carrárai márványból lennének.

A fázékony emberek bátran mehetnek sétálni ezen téli kertbe, használható az mindenre, még melegített szobának is; mert abban mindig mérsékelt melegleg uralkodik. A hévmérő, a téli kertnek e nyilvános órája, allandóan tizedik fokát mutatja a rémouri hévmérőnek, azon enyhe légnek, melyet a fűtők nyílásai, valamint a 25 lóerejű gőzöskék által eszközlött meleg vizzuhattagok és szökőkutak terjesztenek.

Mi a növényzet gazdagságát s terjedelmét illeti, e tekintetben a téli kert, nem bir még mind azon ragyogó fényüzéssel, melyre az egykor jutand. Időt kell engednünk, hogy minden részeiben kifejlődhessék. Mindazáltal a közepen elnyuló zöld pázsitot szegélyező berek, fiatal korához képest, elég bokrosnak mutatkozik; valamint néhány szép fa is derekasan lombosodik.

Legközelebbi napokban itt David Felicien symphoniája „Christophe Colomb“ fényes eredménnyel adatott, számos aristokratiai valamint az erszény utáni notabilitások, s a d'Antin utczai és St. Honoré külvárosi csinos hölgyek jelenlétében. Művészek s parlament követei sem hiányoztak. De valóban, sajátlagos s bájtelő életvezet is az, ezen eredeti műjátzását virágbokrok, berkek, zöld pázsitok közepette hallani. Művét a fiatal hangszerző önmaga igazgatta. Különösen tettsett „la Danse des Sauvages“ (vadak tánca) s La mere Indienne (az indus anya), melylyeknek ismétlése zajosan kívántatott.

St-t fő — gy.

Fővárosi posta.

Pest, Mart. 3kán 1848.

— A mult levelekben említett félelem a Duna áradása miatt, habár nem aaptalan, de mégis fölsleges volt. Derék indigena ez a mi Dunánk, megszánta a magyarok fővárosát, s beérte vele: hogy egy, két utcánkat kissé meglocsolta, ugyis tudván, hogy biz onnan másképp a gaz és szemét el nem pusztul. A pestiek, ha másképp meg nem tisztelhetik e kimondhatlan kegyeért, hogy minden gondatlanságunk dacára sem bántott bennünket, legalább is egy tisztán köszönő iratot, vagy mea pace küldtséget küldhetuének hozzá, mely

az eddig történetek közt bizonyosan nem volna a legalaptalanabb. Tisztán köszönöt, mondom, mert hiszen jó dunasága is némely utcáinkat megtisztítja. Jövőre pedig jó lesz határozni, hogy e jótékonyágát a város többi részeire is kiterjeszteni kegyeskedjék. Ez az én alázatos véleményem.

— A Duna most nagyon megapadt s egészen tiszta, úgy hogy a gózhajók is megkezdhetik rendes járásukat. Eddig a hajóhid is be volt rakva, ha a jég némely czölöpöket meg nem rongál, melyeknek helyét ujakkal kell pótolni. Egy év múlva talán (?) már a lánczidon fogunk járhatni, miután eddig már a lánczokat is kezdék fölrakni. Szegény Duna bizony csupa lác alatt fog nyögni!

— A folyvást tartó tánczvizalmak közül kettőt emelünk ki: egyik a jogászoké, másik a m. h. 29kén tartott orvosnövekedeké, mely utóbbi díszre, fényre nézve különösen kitűnő vala. A magyar tánczot valahogy, úgy már csak meg-honosítjuk; de az öltözet, az öltözet! Ez még mindig csak frakból áll.

— Valamennyi tánczvizalmon azonban alkalmasint tulesz a még ezután, a farsang utolsó napjaiban tartandó nemzeti casinói, mely egészen nemzetinek van tervezve, min némely urak, sőt lapok is nem győznek eléggé csodálkozni, s illetőleg bosszankodni. Szolgáljon egészségökre az ártatlan commotio a jámboroknak!

— Ujdonságíró fatuma, hogy a legbizarrabb contrastokat sokszor kénytelen egy lélekzessel elmondani. Így a vizalmak után mi is az élet szomorúbb oldalára fordítjuk figyelmünket. A lefolyt hó utolsó napjaiban egy pár baj ment véghez, mely nagyon is tragice végződött. Liphay Imre (a nemzeti újság szerkesztőjének öccse) és Okolicsányi kártyajáték közben összekocczván párviadala hívták ki egymást. Történethelyül a soroksári utcában fekvő „két medve“ című fogadót választák, hol egy halálos szűrés következtében az első azonnal a színhelyen maradt, de még rogyó félben összeszedvén erejét ellenén is veszedelmes sebet ejtett, s ennek kimulása is óránként váratik.

— Halálról levén szó, említünk meg még egy esetet, mely az előbbinél még borzasztóbbá válhatott. Egy leány meghalálózván, minden készületek megtétettek a temetésre, a holt test koporsóba fektetett, a fődél reá záratott stb. Ekkor vettek csak észre benne némi neszt, és fölveve a födelet, láták a holtak itten az élet jeleit. Mi rettenetes sors várt a szerencsétlenre! És hányan lettek az illy gondatlanságnak már boldogtalan áldozataiva! S mi mind a mellett késünk, és ismét csak késünk halottas házakról gondoskodni. Mikor, mikor szününk meg már valahára illy kegyetlen módon önnöneinket gyilkolni? Ezerek vére kiált föl a sír mélyéből hozzánk, és mi csakva tartjuk füleinket; naponként látjuk új tetszhalottak példait, és mi behunyjuk szemünket. Bár ebredne minél előbb a jobb érzés kebleinkben, hogy szünnek meg az illy akaratlan, de annál borzasztóbb gyilkolás!

— Legyen szabad még két korán elhervadt virág emlékét megújítanom. Nem sokára egymásután, mindkettő házassága első évében tűnt le az élet szinpadáról, F. B.—né és P. C. Tünjön föl nekik a síron túl az innenél nagyobb és tartós boldogság! — Ne vegyétek rossz néven, tisztelt olvasók, ha a hila érzése magány köréből a nyilvánban kitör, hiszen ti tudjátok a veszteségi kint méltányolni, én pedig tehetetlen vagyok az elhunytak egyikének más, érdemeihez és erényeihez illő emléket alítani.

— A nemzeti színházban egy idő óta élénken kezdenek az újítások föltünetezni. Mellőzve a több francia színművet, mely egy idő óta adott, csak Szigligetinek tetszéssel fogadott „Renegat-ját“, a Machehet, Molierek Erdélyi által fordított és f. hóban adandó „Fösvény“ és a korán és boldogtalanul kimúlt Cakónak szinte hónap folytán szinpadra kerülendő „János lovag-ját“ említjük. Reméljük, hogy a „Párviadal, mint istenitélet“ Szigligetitől hasonlóképp nem fog soká elmaradni.

— Valaki csodálkozott rajta, hogy a „Mezei naptár“ évenként vastagabb. Egy ösmerősöm ezt igen természetesen találá; mert — úgy mond — az mindig növekszik az ügyvédek száma: *

Körütekintés a világban.

Pest. Itt tizenkét szép, fiatal s hajadon hölgy összeheszt, minden héten egy házi tánczvizalmat adni, melynél ők kissé emancipált jellemet vesznek föl, a társalgási csinnak ők adnak irányt, s nem mint az urak, hanem mint ők akarják, úgy tánczolnak, s a helyett hogy a férfiak által kéressenek fel, maguk fogják ezen szerepet felvállalni.

Pozsony. Egy itteni hivatalnoknak két leánya egy öreg házi barátját, kinek nemzetünk iránti tulbuzgóságát ismerték, nagy hízlegések közt arra kérték, tanítaná meg őket honszeretéből a csárdás tánczra. Az öreg házi barát honunk érdekében nem látta illőnek a magyarosan érző hölgyeknek kosarat adni. De ő maga a csárdást eljárni nem tudta, s hogy azt megvallja, nemzeti büszkesége nem engedte meg; s így kénytelen volt tánczmestert fogadni, ki vén lábait ismét hajlékonyokká tette. Mit nem képes az ember honszeretéből véghez vinni. Most az öreg ur a két báránkával naponként úgy ugrál mint a bak, s tánczolja a esardást ex amore ad patriam.

Brassó. Erdélyi heti lap szerint e napokban az a hír szárnyalt Brassóban, hogy 20,000 orosz katona menne Moldvába s Oláhországba tanyázni. Az orszhon déli tartományában uralkodó epemirigy s a nagy éhszükség indította volna az orosz császárt ezen segédmód megkerésére. Azonban ezen hír nem igaz, mert a nem régiben ide érkezett levelek Moldvából említést sem tesznek e történetről. Aztán a Bibesco fejedelem trónbeszédében, melyet az országgyűlés megnyitására kor keves nappal ezelőtt tartott, szó sem fordul elő az egész dologról.

Horvátország. Felsőkösszinből ezt írják: Mult évi Junius 23kán Korn Ferencz sebész nejével együtt hirtelen elsikkadt. A Korn házaspárnak ezen eltűnése annál nagyobb zajt csinált, mivel egy három éves fiút s egy hat éves leányt gyámoltalanul hagytak hátra, s a mellett még minden értékes vagyonuk is elsikkadt. Felsőség részéről minden nyomozás hasztalan volt, — sem közel sem távolban nem láttak olyan személyeket, melyek az elveszettekhez legkevésbé is hasonlítottak volna — azok egyenesen eltűntek. Kevés hetek előtt mindkettő holttestét ugyanazon ház pinczéjében, melyben laktak, eltemetve találták. A sebész fején mély seb volt, neje testén azonban, mely már nagy mértékben indult a rothadásnak, az erőszaknak semmi nyoma sem látszott, egyéb hogy szájából kilógott a nyelve, mely körülmény azt gyanította, hogy a szerencsétlen megfojtott. Két határőr, egyik mint tettről, más mint czinkosságról gyanus vizsgálat alatt van. A két gyermek semmit sem tud mondani, s a megöltek házában is mindjárt eltűnésük után egyáltalában semmi jelenségek sem találtattak, melyek ezen irtózatot tény gyaníthatattak volna.

Pesten a rendőrség egy szabót, ki a Ferenczvárosban eskedetett meg, kedvesével együtt kétnejűség miatt elfogatott. Ezen merész ember t. i. másodsor házassodott meg, noha első neje még él. — Ritka eset napjainkban, hol egy nő is terhére van némely férfinak. Saphir erre azt mondaná: kénszerítetek az említett szabót, hogy büntetésül még egy harmadik nőt is vegyen el.

Morvaország. Brünben egy borzasztó gyilkosság, mely ott mult hónap 25kén egy igen tisztos polgáron követtetett el, a mindennapi beszédek tárgya. Lebzelter órás nevezett nap estején legényével egyedül volt boltjában. kit az első bizonyos dologban elküldött, s midőn az, elvégezvén a rá bízottat, visszatért, mesterét meggyilkolva s földön fekvé találta, mivel a gyilkos annak fejét fejszével keltéhasította. — Az órák nagyobb része ellopott. — Legnevezetesebb a mellett az, hogy ezen gyilkosság esti ha-

tot fél órákor s igen népes utcában történt, a nélkül hogy valamely szomszéd vagy arra menő észrevette volna. A gonosztevőt még eddig leg-szorosabb nyomozás mellett sem lehetett fölföldözni.

Éjszaki Morvából, Febr. 13. A hágy-máz itt legnagyobb hévvel dühöng s a számos halálázások által minden ügyletekre kártékony befolyással van: — A hegyközi falukban, sőt kisebb városokban is a szükség igen nagy fokra hágott. Különösen a tescheni kerületben szomorú az állapot. — Német falukban a robot megváltása sebesen halad s némely uraságoknak ez alkalomnál mutatott nagylelkűsége halás méltánylést érdemel.

Frankon. A marseille-i bakó kamarához folyamodott azon kéressel, hogy a kormányt egy általa megjavított új nyaktíló elfogadására indítsa. Grakran, úgy mond kérlelevelében, esetek fordulnak elő, hogy két három gonosztevő végeztetik ki egyszerre. Az embertelenség volna, hogy illy esetben egy a más után végeztessék ki, s az utolsó elődeinek minden halálos kínjait lássa s hallgassa. Az ő új nyaktílójával tetszés szerint egyet, kettőt, hármat egész tizig is lehetne egyszerre lenyakazni, s ő reméli, hogy a kormány emberszeretéből az ő megjavított gépét minde-nyütt szokásba véteti.

Angolhon. Az angol királynő tudvartartisa évenként 470,000 font sterlingbe kerül (1 sterl. = 9 fr. 24⁷/₁₀ kr. p. p.), de mely öszvegből saját használatára csak 60,000 sterl. marad. Albert herczeg 40,000 húz; az özvegy, igen jótékony Adelaide királynő 100,000; Kent herczegnő 32,000; belgák királya mint Charlotte herczegnő özvegye 50,000; a hanoverai király mint Cumberlandi herczeg 21,000; Cambrigdei herczeg 21,000; György cambrigdei herczeg 6000; Augusta herczegnő, Mecklenburg-Strelitzi uralkodó herczeg neje 5000; Gloucesteri herczegnő 13,000, s ugyanannyit Sónia herczegnő, végre az Iverneszi herczegnő, ki a Sussexi herczeggel bal kézről volt összeadva, 10,000 font sterlinget.

Konstantinápoly. Sterrer, ausztriai születés s jeles tehetségű festész, ki már korábban báró Stürmer ausztriai követet életnagyságban igen jól találva festette le, most a török császárt szinte életnagyságban s császári diszöltönyében vette le. A császár 20,000 piasterrel jutalmazta meg fáradságát.

Algier. Konstantine tartomány egyik leg-hiresebb főnöke Si Ahmed - Ben - Mohamed - el-Mokrani, medjani kalifa, egy igen jó családbeli P... fiatal francia kisasszonnyal törvényes házasságra lépett. — Török és francia!

Vegyes közlemények.

Dover és Calais — Angol és Frankon most egy villanyos telegraphal fognak összeköttetni, s pedig mind a két kormány költségén. Brett villanyos nyomó-telegraphja már 146 (angol) mérföldnyi távolságban működés által próbáltatott meg, melyben épen oly sebesen és biztosan működött, mint néhány rófnyi távolban. Brett Londonban egy tökéletes irodát állított fel, melyből különféle irányokban mennek szét a telegraphok, s azokat mindenki szabadon használhatja.

Midőn Londonban a zsidóknak parlamenti követekké választhatásáról vitatkozott a felső ház, Ashley lord a zsidókat e földön leghecsületesebb, nemesebb s elnésebb népek nyilvánította; ő, úgy mond, a legszegényebb cserebere-zsidó előtt is tisztelettel hajol meg, mivel Ábrahámotól származik. De, hozzá tevé rekesztékül, a parlamentbe mint követeknek jöniök nem szabad, ha az esküforma után nem teszik le a hitet.

Kassai napló.

Kassa martius hó 9kén. E hó elsőjén a városi táncsteremben, az itten legközelebb létesült temetkezési egylet alaptókéjének gyarapítására adatott táncvizgalom a költségek (162 p. f. 10 kr.) lehuzása után tisztán 200 pengő forintot jövedelmezett. Az egylet hálás köszönetet mond a t. cz. résztvevő közönségnek, a táncsteremet azon est-

kat, jelesül a megye derék két alispánját, g. C. R., b. S. F. F. s a t. örömmel szemléltük, a polgárok közül pedig alig egyet kettőt pillantánk meg; pedig, de, — ugyan kérem schweigen sie Plaudertasche! — A csárdást ismételve többször teljes lelkesedéssel járták el a csinos héber hölgyek. A tiszta jövedelem (?) egyik fele a helybeli izraelita nő-, a másik fele pedig a létesítendő, zsidók közt földművelést és mesterség-ter-

s bizonyosan több keservet is gerjeszt: üres tárcza, elrabolt szív, női hűtlenség, keserű csalódás a szívvalasztottban s több ehhez hasonló emberi gyarlóság természetes eredményei. — Tegnap a városi színházban kórház javára „Rab“ Szigligeti népszínműve meglehetősen átdolgozása után kevés néző előtt adatott; minek egy részről örültünk, mert az átdolgozás valóságos asszonyi összevissza tett férczelés, ehhez még a gyöngé,

A királyi seregek viadala Palermóbatt.

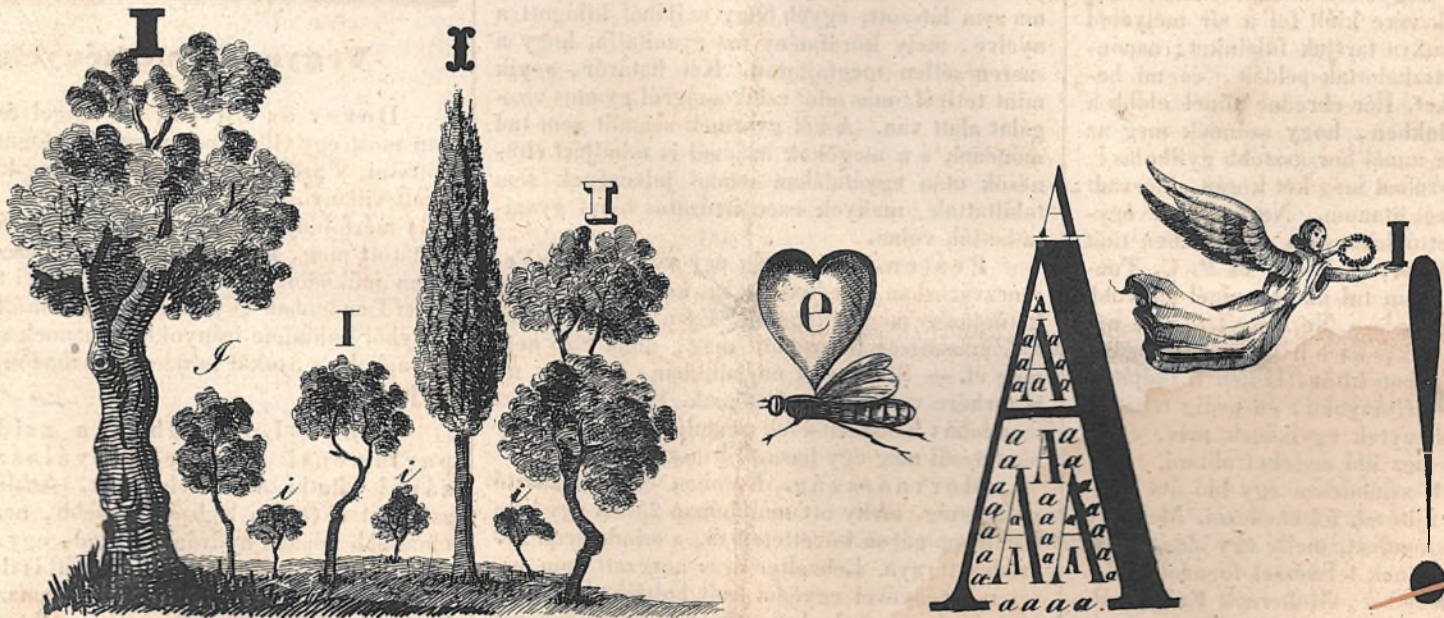
vére ingyen átengedni szíveskedett társalgási egyletnek; — Briszky János kávéházi albérlőnek a táncvizgalom alatti buzgalma s némely pénzbeli áldozata általi készséges létesítéseért. — 4dikén Löderer féle teremben a kassai izraelita nőegylet által adatott társalgási táncvizgalom várakozáson felül fényes és népes vala; a vendégek közt több a kor igényeivel ellentétben álló pangásra mutató előítéleteket leromboló igen tisztelt ura-

jesztő egylet javára fordítatik. — A farsang három utolsó napja elég vígan folyt le, a vasárnapi redoutban 227 — hétfőiben 573 — keddigben 468 vendég volt: a tánczok sora Rákóczy lelkes indulójával rekesztetett be; aztán mondja valaki, hogy Kassa nem magyarosodik — rák módjára — hanem majd ennek is megjő az ideje. — Hamvazó szerda azon nap, melly a lefolyt farsangrai visszaemlékezéssel többekben sok örömet, de sok

mondhatni, silány, rossz előadás olyas valami: mellyet látni, nézni; s kész a legkeserűbb leggyomorémelygőbb mixtura. — Idő óta a kalapoknak fejről leütése divatba jött, az azt tevőket ezért rendre kellene utasítani neunde? — s mi történik? az illető azért bizonyos hivatal által még meg is dicsértetik — s ez az ugy nevezett politica-grammatica.

Rendes naplóvivő.

6. Képtalány. (Üdvészózat marcius 9kére.)

Megoldása a 5. szám alatti képtalánynak:

A halhatlanság hathatós ingerül szolgál a keresztyén életre.